

Doc. dr Ivan D. Radojković, naučni saradnik¹

ANALIZA RADA DOBROVOLJNIH PENZIJSKIH FONDOVA U SRBIJI U 2022. GODINI

INFORMATIVNI PRILOG

Apstrakt

Tema ovog rada je analiza rada dobrovoljnih penzijskih fondova u Srbiji u 2022. godini, pri čemu je akcenat na stopi prinosa.

Uvođenje privatnih dobrovoljnih penzijskih fondova zajedno s državnim penzijskim fondom suština je reforme penzijskog sistema i taj proces reforme otpočeo je 2005. godine.

Penzijski sistem kao opšteprihvaćeni sistem funkcioniše kao trustubni, ali uvođenje drugog penzijskog stuba kod nas neće se dogoditi u skorije vreme i pitanje je da li će uopšte biti uveden.

Treći stub penzijskog sistema je dobrovoljni, i to je njegova najveća prednost. Funkcionisanje dobrovoljnog penzijskog sistema odvija se u tri međusobno povezana procesa: uplate u dobrovoljni penzijski fond, investiranje slobodnih sredstava i na kraju programirane isplate – penzije.

Da bi se formirao valjan investicioni portfelj i da može da se ostvari dugoročan i dobar prinos od investicija, mora postojati stabilan priliv u dobrovoljne penzijske fondove.

Ključne reči: *penzijski sistem, dobrovoljni penzijski fondovi*

U Republici Srbiji trenutno funkcionišu dva penzijska stuba, obavezni i dobrovoljni.

---

¹ Autor je direktor Filijale Niš „Dunav društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom“, Univerzitet u Nišu, Pedagoški fakultet u Vranju, Mašinski fakultet u Nišu, imejl: ivan.radojkovic@dunavpenzije.com
Rad je primljen: 2. jula 2023.
Rad je prihvaćen: 28. jula 2023.

„Pay as you go“, prvi stub, sistem je obaveznog penzijskog osiguranja. Prosečan iznos penzije za april 2023. godine iznosi 37.807,00 dinara. (Podatak je objavljen 25. maja 2023. godine).²

Očekuje se da na kraju 2023. prosečan iznos penzije bude 387 evra, u 2024. između 424 evra i 434 evra, a da na kraju 2025. godine bude najmanje 450 evra.³

Dobrovoljni penzijski fondovi, treći stub, funkcionišu kao *fully funded* sistem finansiranja, koji se često naziva sistemom akumulacije kapitala ili sistemom kapitalizovanih fondova. U osnovi, visina privatne penzije zavisi od visine akumuliranih sredstava na ličnom računu člana fonda i prinosa na investirana sredstva.⁴

Članovi fonda mogu da počnu povlačenje novčanih sredstava sa navršene 53 odnosno 58 godina, u zavisnosti od datuma kada su pristupili fondu.

Penzijski fondovi u Republici Srbiji funkcionišu po principu kapitalisane štednje, gde se članovima fonda ne garantuje unapred nivo prinosa koji će fond da ostvari.

Uplate u iznosu od 7.529,00 dinara mesečno po zaposlenom od strane poslodavca oslobođenje su poreza na zarade i doprinosa za socijalno osiguranje.

Republika Srbija je 2005. godine zakonski regulisala rad dobrovoljnih privatnih penzijskih fondova – čija je primena počela 1. aprila 2006. godine, dok je njegova prva dopuna i izmena izvršena 7. maja 2011. godine – dati su pravni okviri za treći penzijski stub, sa ciljem obezbeđivanja dodatnih prihoda u starosti, kao dodatak državnom sistemu, koji ostaje glavni izvor penzijskih prihoda. Dobrovoljne penzije su potpuno nezavisne u odnosu na državne penzije i zasnivaju se na principu ličnih računa člana fonda.

Sredstva privatnog penzijskog fonda investiraju se u finansijske instrumente koji obezbeđuju optimizaciju portfelja, tj. daju najbolji odnos rizika ulaganja i stope ostvarenog prinosa. Sredstva dobrovoljnog penzijskog fonda investiraju se u skladu sa sledećim, zakonom propisanim investicionim načelima:

- 1) **načelo sigurnosti**, koje se ostvaruje investiranjem u hartije od vrednosti izdavalaca sa visokim rejtingom;
- 2) **načelo diverzifikacije portfelja**, koje se ostvaruje ulaganjem u različite finansijske instrumente (državne obveznice, korporativne obveznice, trezorski zapisi, akcije, bankarski depoziti, hipotekarne obveznice itd).
- 3) **načelo održavanja likvidnosti**, koje se postiže ulaganjem u hartije od vrednosti koje se brzo mogu prodati i kupiti po stabilnoj ceni. Cilj fonda je

---

² <http://www.pio.rs/sr/aktuelnosti/prosechna-penzija>, pregledano 22. 6. 2023. godine u 15.25.

³ <https://www.politika.rs/scc/clanak/546727/Vucic-Prosecna-penzija-do-kraja-godine-bice-387-evra>, pregledano 22. 6. 2023. u 15.42.

⁴ Jelena Kočović, Predrag Šulejić, Tatjana Rakonjac Antić, *Osiguranje*, Centar za izdavačku delatnost, Ekonomski fakultet u Beogradu, Beograd 2010, strana 493.

I. Radojković: Analiza rada dobrovoljnih penzijskih fondova u Srbiji u 2022. godini

da u portfelju ima dovoljan procenat likvidnih finansijskih instrumenata kako bi u svakom trenutku mogao da ispunjava svoje obaveze.⁵

U ovom trenutku, prema sajtu Narodne banke Srbije, u Republici Srbiji posluju četiri društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima:

1. GENERALI
2. RAIFFEISEN FUTURE
3. DDOR-GARANT
4. DUNAV⁶

Trenutno u Republici Srbiji imamo sedam dobrovoljnih penzijskih fondova.

Tabela 1. Stopa prinosa dobrovoljnih penzijskih fondova u Srbiji

Naziv fonda	Stopa prinosa u 2022.	Petogodišnja stopa prinosa (2018–2022)
DUNAV ⁷	0,91%	3,194%
GENERALI BASIC ⁸	-2,44%	2,774%
GENERALI INDEX ⁹	-4,99%	2,266%
DDOR GARANT EKVILIBRIO ¹⁰	-7,37%	1,128%
DDOR GARANT ŠTEDNJA ¹¹	-9,43%	1.098%
RAIFFEISEN FUTURE ¹²	-6,42%	1,05%
RAIFFEISEN FUTURE EURO ¹³	-0,42%	1,26%

Izvor: Tabelu sačinio autor na osnovu podataka iz različitih izvora

Iz gornje tabele može se videti da je samo jedan fond imao pozitivnu stopu prinosa u 2022. godini, dok su ostali fondovi u toj godini imali negativnu stopu prinosa.

Ako se zna podatak da se sa stopom prinosa od 6% godišnje štednja udvostručava za 12 godina,¹⁴ onda članovi fondova ne mogu da budu zadovoljni ostvarenom godišnjom stopom prinosa.

⁵ Dr Ivan D. Radojković, Boban Gajić, Razvijenost dobrovoljnih penzijskih fondova u Srbiji, *Tokovi osiguranja*, 4/2017, strana 35.

⁶ https://www.nbs.rs/sr_RS/finansijske-institucije/penzijski-fondovi/dpf/, pregledano 1. 7. 2023. u 00.07.

⁷ http://www.mojnovac.rs/fondovi/penzijski_fondovi/dunav_fond.30.html, pregledano 01. 7. 2023. u 23.36

⁸ http://www.mojnovac.rs/fondovi/penzijski_fondovi/generali_basic.34.html, pregledano 2. 7.2023. u 19.12

⁹ http://www.mojnovac.rs/fondovi/penzijski_fondovi/generali_index.31.html, pregledano 2. 7. 2023. u 19.14

¹⁰ http://www.mojnovac.rs/fondovi/penzijski_fondovi/ddor_garant_ekvilibrio.35.html, pregledano 2. 7.2023, u 19.17

¹¹ http://www.mojnovac.rs/fondovi/penzijski_fondovi/ddor_garant_stednja.139.html, pregledano 2. 7.2023. u 19.19

¹² <https://www.raiffeisenfuture.rs/wp-content/uploads//Ostvareni-rezultati-DPF-Raiffeisen-Future-31.12.2022.pdf>, pregledano 01.07.2023. u 23.32

¹³ <https://www.raiffeisenfuture.rs/wp-content/uploads//Ostvareni-rezultati-DPF-Raiffeisen-Euro-Future-31.12.2022.pdf>, pogledano 1. 7.2023. u 23.30

¹⁴ Investicija za budućnost, *Politika*, 6. 6.2023, strana 4.

Penzijski fondovi uplate moraju da ulažu u sigurne oblike kapitala. Na kraju četvrtog tromesečja 2022. struktura ulaganja imovine fondova nije znatno izmenjena u odnosu na prethodne godine. Najveći udeo imale su državne obveznice, koje su činile 76,6 odsto ukupne imovine. Sredstva na kastonu računima i oročeni depoziti banaka činili su 12,6, a ulaganje u akcije 10,9 odsto.¹⁵

Kada se pogleda polugodišnja stopa prinosa fondova u 2023. godini, uočava se rast stope prinosa fondova, te npr. „Dunav DPF“, na dan 7. 7. 2023. godine, beleži stopu prinosa od početka godine 7,91%,¹⁶ tako da možemo očekivati bolje prinose na kraju godine.

Literatura:

- Kočović Jelena, Šulejić Predrag, Rakonjac Antić Tatjana, *Osiguranje*, Centar za izdavačku delatnost, Ekonomski fakultet u Beogradu, Beograd, 2010.
- Radojković Ivan, Gajić Boban, *Razvijenost dobrovoljnih penzijskih fondova u Srbiji*, *Tokovi osiguranja*, 4/2017.
- *Politika*, Investicija za budućnost, 06.06.2023.
- Republika Srbija, Fiskalni savet, 15 godina privatnih penzijskih fondova u Srbiji: Dosadašnji razvoj i preporuke za reforme
- www.nbs.rs
- www.mojnovac.rs
- www.raiffeisenfuture.rs

---

¹⁵ Investicija za budućnost, *Politika*, 6. 6.2023, strana 13.

¹⁶ http://www.mojnovac.rs/fondovi/penzijski_fondovi/dunav_fond.30.html, pregledano 10. 7. 2023, u 23.37